

Mối quan hệ giữa cải cách hành chính và đổi mới kinh tế là tất yếu trong tổng thể đổi mới đất nước

■ THS. PHẠM ĐỨC TOÀN (*)

Hành chính công và quản lý kinh tế là hai phạm trù gắn kết chặt chẽ. ở tầm vĩ mô, quản lý kinh tế đi sâu vào tác nghiệp, quan tâm đến những kỹ năng kinh doanh, đến các phương án tính toán chi phí - lợi ích cụ thể. Trên tầm vĩ mô, đó là hoạch định chính sách, ban hành các thể chế kinh tế phù hợp, xây dựng bộ máy quản lý chuyên nghiệp và phá bỏ những rào cản gây trở ngại đến quá trình kinh doanh. Hành chính công là một thiết chế để thực hiện quyền hành pháp, đưa pháp luật vào cuộc sống và quản lý các lĩnh vực đời sống xã hội. Trong lĩnh vực kinh tế, đó là các nhiệm vụ quản lý nhà nước, bảo đảm cho nền kinh tế tăng trưởng cao, ổn định, phát triển đúng hướng. Như vậy, ở tầm độ vĩ mô, quản lý kinh tế và hành chính công đã hoà quyện, gắn bó tương hỗ với nhau.

Thực hiện kinh tế thị trường định hướng XHCN và mở rộng hội nhập kinh tế quốc tế đòi hỏi sự thay đổi vai trò của Nhà nước và đẩy mạnh cải cách hành chính (CCHC). Nhà nước phải tránh bao biện, làm thay mà thông qua nền hành chính của mình, định hướng phát triển, tạo môi trường pháp lý thuận lợi và điều tiết có hiệu quả nền kinh tế quốc dân. Để làm được điều đó, một mặt, Nhà nước phải tự điều chỉnh tổ chức và phương thức quản lý thích ứng với nền kinh tế thị trường. Nền hành chính phải cải cách cho phù hợp với cơ cấu và cơ chế kinh tế mới. Mặt khác, Nhà nước phải chủ động tác động vào nền kinh tế thị trường để phát huy những yếu tố tích cực, phòng chống những yếu tố tiêu cực, xây dựng nếp sống và làm việc theo pháp luật, bảo đảm tiến bộ và công bằng xã hội. Nhà nước và thị trường trở thành hai yếu tố bổ sung cho nhau. Nhà nước không làm

thay các chức năng của thị trường mà vận dụng đầy đủ, đúng đắn quy luật kinh tế khách quan vào điều kiện cụ thể của Việt Nam, phát huy những mặt ưu việt của thị trường, kết hợp với những thế mạnh của Nhà nước để thúc đẩy tốc độ tăng trưởng, tạo hài hoà cung - cầu, ổn định kinh tế vĩ mô. Như vậy, vai trò của Nhà nước đã chuyển đổi từ 'người chèo thuyền' sang 'người lái thuyền', định hướng và lôi cuốn các thành phần kinh tế, các tổ chức xã hội cùng tham gia phục vụ các quyền và lợi ích hợp pháp của công dân. Vì luôn đứng trước những thời cơ và thách thức mới nên Nhà nước phải không ngừng học tập, tích cực thích nghi với thay đổi để phát triển. Nhà nước phải vận dụng các yếu tố cạnh tranh tích cực của thương trường, những nội dung văn hoá doanh nghiệp phù hợp, phương pháp quản lý linh hoạt và cách thức sử dụng ngân sách một cách kinh tế, hiệu quả của khu vực tư vào các lĩnh vực công vụ, nhưng không làm mất đi tính công quyền, tính thứ bậc và chức năng phục vụ công của nền hành chính.

Như vậy, CCHC phải gắn với đổi mới kinh tế, giúp Nhà nước thực hiện tốt các chức năng quản lý nền kinh tế thị trường. Mục tiêu chính của CCHC là xây dựng một nền hành chính dân chủ, hiện đại, đủ năng lực, sử dụng đúng quyền lực để quản lý có hiệu lực, hiệu quả các công việc của Nhà nước, làm đòn bẩy hữu hiệu để phát triển kinh tế. Tuy nhiên, CCHC là quá trình chuyển đổi, không chỉ gồm một vài cải tiến cục bộ, mang tính kỹ thuật mà thường liên quan đến những vấn đề cơ bản của hệ thống thể chế, tổ chức bộ máy và quản lý nguồn nhân lực của nền hành chính. CCHC vừa có tính cấp bách vừa có tính phức tạp, lâu dài nên phải triển khai thường xuyên, liên tục. Có thể mục tiêu cơ bản không thay đổi nhưng

(*) Văn phòng Bộ Nội vụ

cách thức CCHC phải linh hoạt theo sự biến đổi của tình thế. Nội dung tổng thể của CCHC phải gắn với mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, theo một chiến lược toàn diện, nhất quán, có sự chỉ đạo thống nhất từ trung ương tới cơ sở, với bước đi vững chắc, có trọng tâm, và phương pháp làm điểm, nhân rộng khoa học để tránh gây xáo động, mất ổn định chính trị - xã hội. Để tạo động lực cho đổi mới kinh tế, cần đẩy mạnh CCHC trên ba phương diện chủ yếu: (1) hoàn thiện hệ thống thể chế, pháp luật nhằm thúc đẩy nền kinh tế phát triển nhanh và bền vững, hội nhập kinh tế quốc tế thành công; (2) xây dựng bộ máy hành chính năng động, cởi mở, hiệu quả, nhạy bén với yêu cầu của nền kinh tế thị trường và (3) nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới.

Về hoàn thiện hệ thống thể chế: Kinh tế thị trường là một mô hình mới với chúng ta nên phải học hỏi thành tựu phát triển kinh tế của nhân loại và đúc kết kinh nghiệm đổi mới trong nước. Thực tiễn 22 năm qua cho thấy đổi mới kinh tế là trọng tâm, đi trước một bước và đặt ra yêu cầu cho CCHC, trong đó có cải cách thể chế, bao gồm cả thể chế kinh tế và thể chế hành chính. Có thể nói cải cách thể chế nội dung giao thoa giữa CCHC và đổi mới kinh tế. Muốn đổi mới kinh tế, phải xây dựng một hệ thống thể chế kinh tế thị trường đồng bộ, định hướng cho sự phát triển của nền kinh tế quốc dân, cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh, chú trọng đến tốc độ cũng như chất lượng tăng trưởng, gia tăng sức mạnh cạnh tranh, nâng cao hiệu quả và tính bền vững của nền kinh tế. Đồng thời, cải cách thể chế cũng là một nội dung đặc biệt quan trọng của CCHC. Phải hoàn thiện thể chế của nền hành chính, tạo nên một khung pháp lý hoàn chỉnh để bắt kịp và đón trước sự phát triển của thực tiễn, phù hợp với những quy định và thông lệ quốc tế, điều chỉnh hoạt động của mọi tổ chức, cá nhân trong nền kinh tế thị trường, phát huy trí tuệ của mọi tầng lớp nhân dân, khuyến khích các doanh nghiệp, hiệp hội và tổ chức phi chính phủ tham gia phát triển đất nước vì lợi ích chung của toàn xã hội. Hoàn thiện thể chế phải bảo đảm tính đồng bộ của các bộ

phận cấu thành thể chế kinh tế, sự gắn kết giữa Nhà nước, thị trường và xã hội, tác động qua lại giữa thể chế kinh tế với thể chế hành chính. Để làm được điều đó, cần chú trọng công tác tham gia, phối hợp giữa các cơ quan, tổ chức, hội đoàn trong quá trình xây dựng, thẩm định và phản biện các dự án luật và dự thảo văn bản quy phạm pháp luật; nâng cao chất lượng hoạch định chính sách, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch của các bộ và UBND cấp tỉnh, đáp ứng được yêu cầu định hướng phát triển; tăng cường chức năng quản lý theo pháp luật của Chính phủ và cơ quan hành chính các cấp; tiếp tục đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính - khâu đột phá nhằm đổi mới mối quan hệ giữa Nhà nước - là người "cầm lái", người quản lý và cũng là người phục vụ với công dân - là "khách hàng" và cũng là người "chèo thuyền", để cùng xây dựng đất nước, theo tinh thần của Nhà nước pháp quyền XHCN, của dân, do dân, vì dân - trong đó, các cơ quan nhà nước cần tập trung nâng cao vai trò phục vụ nhân dân, phục vụ phát triển, thực hiện công tác đơn giản hoá thủ tục hành chính, công khai thẩm quyền và quy trình giải quyết công việc, tạo thuận lợi nhất cho hoạt động dân sự và sản xuất kinh doanh của các tổ chức, cá nhân.

Về xây dựng bộ máy hành chính năng động, cởi mở, hiệu quả, nhạy bén với yêu cầu của nền kinh tế thị trường: Công cuộc đổi mới trong bối cảnh nước ta ngày càng hội nhập sâu, rộng vào nền kinh tế toàn cầu đòi hỏi phải cải cách cơ cấu tổ chức và cơ chế hoạt động của bộ máy hành chính. Yêu cầu ở đây không chỉ đơn thuần là tinh giản bộ máy mà làm sao cho Nhà nước và nền hành chính tác động có hiệu quả vào nền kinh tế. Nội dung này bao hàm nhiều vấn đề như: đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng và phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của nhà nước; mối quan hệ giữa bộ máy lập pháp, hành pháp và tư pháp; mở rộng, phát huy dân chủ XHCN; phân cấp trung ương - địa phương; mô hình tổ chức chính quyền đô thị, nông thôn và các đặc khu hành chính - kinh tế; chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan hành chính các cấp về quản lý kinh tế; hợp tác công - tư và xã hội hoá

cung ứng dịch vụ công; cải cách chính sách tiền lương, bảo đảm thu nhập của công chức ở mức trung bình khá của xã hội; cải cách hệ thống quản lý tài chính; phòng, chống tham nhũng, quan liêu và thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; chế độ thủ trưởng trong các cơ quan hành chính, trách nhiệm người đứng đầu và tập thể lãnh đạo các cấp; thanh tra, kiểm tra, giám sát các hoạt động công vụ; cơ chế phản biện xã hội và hệ thống trách nhiệm giải trình; tổ chức tài phán hành chính; hiện đại hoá công sở, áp dụng công nghệ, phương tiện làm việc tiên tiến... Đó là hàng loạt các vấn đề nằm trong tổng thể các đường lối, chính sách lớn của Đảng và Nhà nước, liên quan đến nhiều ngành nhiều cấp. Trước mắt, cần tổ chức bộ máy hành chính tinh gọn, phù hợp với chức năng quản lý vĩ mô; xác định những nhiệm vụ thiết yếu Nhà nước chịu trách nhiệm trực tiếp gánh vác và những công việc nên để cộng đồng xã hội thực hiện; phân định chức năng quản lý hành chính nhà nước với cung ứng dịch vụ công và quản trị sản xuất, kinh doanh, đẩy nhanh cổ phần hoá để đổi mới doanh nghiệp nhà nước; nâng cao năng lực chỉ đạo điều hành của Chính phủ và chính quyền các cấp, đảm bảo hoạt động thông suốt từ trung ương đến cơ sở; quy định rõ trách nhiệm, quyền hạn, cơ cấu tổ chức của từng cơ quan hành chính để tránh chồng chéo, trùng lặp; ban hành khung tiêu chuẩn cho từng vị trí, chức danh công chức để đánh giá chất lượng, mức độ hoàn thành nhiệm vụ sát thực hơn, tạo cơ sở khách quan cho công tác quản lý, phát triển nguồn nhân lực.

Về nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức: đội ngũ cán bộ, công chức là một thiết chế quyền lực, nhân danh Nhà nước để quản lý toàn xã hội. Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức đủ đức, đủ tài và tâm huyết nghề nghiệp luôn là vấn đề mang tính đường lối chiến lược, xuyên suốt trong cả quá trình cách mạng. Đây thực chất là chiến lược phát huy yếu tố con người nói chung và tăng cường năng lực quản trị quốc gia nói riêng, là điều kiện đặc biệt quan trọng bảo đảm thành công của công cuộc đổi mới, công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Trên tầm vĩ mô, đó là

việc xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý kinh tế - xã hội giỏi về chuyên môn, trong sạch về phẩm chất đạo đức, hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách, pháp luật một cách công tâm và hiệu quả. Cần tiếp tục hoàn thiện chế độ tuyển chọn, sử dụng và quản lý công chức dựa trên các nguyên tắc dân chủ, khách quan, minh bạch và công bằng; trong đó, lấy thành tích thực thi công vụ làm thước đo chính để đánh giá, để bạt và phát triển cán bộ. Cần có cơ chế thích hợp để phát hiện, thu hút và giữ chân người tài làm việc trong khu vực công, thúc đẩy được khả năng sáng tạo và nhiệt huyết công tác của đội ngũ cán bộ, công chức trong các cơ quan công quyền để tham mưu, hoạch định những quyết sách phát triển đất nước. ở đây không chỉ liên quan đến chế độ tiền lương và đãi ngộ mà còn liên quan đến việc xây dựng môi trường công tác hiệu quả, thực hiện tốt chính sách cán bộ, tạo nhiều cơ hội cho công chức học tập, phát huy hết khả năng và thăng tiến cùng sự phát triển của tổ chức, làm cho họ hài lòng với việc đánh giá, ghi nhận về kết quả cống hiến của mình, trên cơ sở đó có động lực làm việc bền vững.

Muốn xây dựng được đội ngũ cán bộ, công chức chuyên nghiệp, có năng lực, trách nhiệm cao, có thái độ, hành vi phục vụ tốt, vấn đề cơ bản là giáo dục, đào tạo. Cần tập trung cải cách giáo dục để nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực và phát triển nhân tài theo yêu cầu của thời đại kinh tế tri thức. Mối quan hệ giữa đào tạo công chức và giáo dục công dân là rất cần thiết trong nền hành chính hiện đại. Do đó, phải quan tâm xây dựng "xã hội học tập" trong tổng thể "xã hội dân sự". Trong đó, công dân được cung cấp đầy đủ thông tin, có kiến thức cơ bản về pháp luật, hành chính, hiểu được các trách nhiệm của Nhà nước, nắm vững quyền và nghĩa vụ của mình để chung tay xây dựng và phát triển đất nước. Công chức có kiến thức rộng, trình độ chuyên môn sâu, thành thạo các kỹ năng quản lý và chuyên tâm phục vụ nhân dân. Cần có chính sách và cơ chế huy động mọi nguồn lực, khuyến khích mọi thành phần kinh tế tham gia đầu tư, tổ chức các loại hình giáo dục, đào tạo đa dạng; mở rộng

hợp tác quốc tế về nghiên cứu khoa học và liên kết giáo dục, đào tạo; gắn đào tạo với sử dụng, quản lý, phát triển cán bộ; đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng công chức, đáp ứng yêu cầu thực tiễn; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy và học tập, từng bước sử dụng truyền thông đa phương tiện để phổ biến các nguồn tư liệu, trao đổi kiến thức; nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên nói chung và giảng viên hành chính nói riêng. Cần có sự gắn kết giữa đào tạo chính quy (đại học, trên đại học) với các chương trình bồi dưỡng công chức theo ngạch bậc và đặc biệt là theo chức danh, vị trí công tác bảo đảm cho người công chức được trang bị hệ thống kiến thức toàn diện nhiều ngành, nhiều môn về chính sách công, quản lý công, tài chính, ngân sách công, kinh tế, luật pháp và giao thương quốc tế; được cập nhật những nội dung mới về chuyên môn nghiệp vụ, về thực tiễn quản lý, về đạo đức nghề nghiệp, về văn hoá công sở, về ngoại ngữ và thành tựu khoa học - công nghệ liên quan đến công việc; và được thường xuyên rèn luyện các kỹ năng thực hành cần thiết. Nói cách khác, cần triển khai các giải pháp đồng bộ để tạo ra những đột phá nâng cao hiệu quả đào tạo nhân lực, với phương châm đào tạo theo nhu cầu xã hội, trên cơ sở kết quả dự báo, đánh giá nhu cầu đào tạo, căn cứ vào quy hoạch cán bộ và nhằm phục vụ chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của bộ, ngành, địa phương. Trong đó, cần ưu tiên đào tạo cho nhóm cán bộ trung, cao cấp những nội

dung về đạo đức và năng lực lãnh đạo, quản lý trong nền kinh tế thị trường. Đây là bộ phận kết nối giữa lãnh đạo chính trị và hệ thống hành chính, là các chuyên gia tham mưu, đề xuất cho lãnh đạo cấp cao khởi thảo, hoạch định chính sách, pháp luật, là những người quán triệt chủ trương, đường lối đổi mới cho đông đảo cán bộ, công chức và chỉ đạo thực hiện các văn bản đã ban hành.

CCHC đã trở thành yêu cầu chung của phần lớn các nước trên thế giới, đặc biệt đối với các nước đang phát triển, có nền kinh tế chuyển đổi như Việt Nam. Mối quan hệ gắn bó hữu cơ giữa CCHC và đổi mới kinh tế là tất yếu trong tổng thể đổi mới đất nước. Sự gắn bó ấy diễn ra trên nhiều mặt, đòi hỏi một loạt các biện pháp cải cách liên hoàn về hoàn thiện hệ thống thể chế, thực hiện quản lý theo pháp luật, tái tổ chức hệ thống các cơ quan hành chính, và tăng cường năng lực cho cán bộ, công chức để nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của bộ máy nhà nước. Đẩy mạnh CCHC không chỉ để hoàn thiện nền hành chính nhằm thích ứng với kinh tế thị trường mà còn phải tạo động lực đổi mới kinh tế, tận dụng được những thời cơ quý báu trong tiến trình hội nhập toàn diện hiện nay. Đổi mới kinh tế và CCHC phải xuất phát từ thực tiễn Việt Nam; đồng thời, kế thừa có chọn lọc các mô hình quản lý tiên tiến trên thế giới, từ đó, huy động mọi nguồn lực và phát huy sức mạnh của toàn dân tộc để phát triển đất nước ●

**ĐÀNG CẢNH ĐÀO XUÂN, KHÔI NHANG QUYỀN SẮC HOA,
ƠN TIÊN TỔ THẨM NHUẬN HẬU THẾ
VIẾT CÂU ĐỐI TẾT, CHUÔNG NGÂN HÒA Ỗ TỬ, TÌNH CHÀU CÒN THƠM NGÁT HIỂN NHÂN.**

**XÀ XỨ CÀNG NHỚ QUÊ, NƠI GÁC TĨA KHÔNG QUÊN ĐÀN CỜ TRẮNG.
THA HƯƠNG THÊM YÊU NƯỚC, CHỖN LẦU SƠN LUÔN NHỚ LƯY TRE XANH.**

PHƯƠNG DUYÊN
Tạp chí Văn nghệ xứ Thanh